

4 Förekomst av målningar

Målningar förekommer som regel på platser där de kan ses av många. Därför är det ofta målningar vid och i gångar under vägar och på betongpelare under tunnelbanan. Men även i anslutning till köpcentra. Fotona under föregående punkt är även exempel på målningar.

I Farsta närpolisområde förekommer målningar vid här aktuella platser praktiskt taget överallt. Sanering tycks inte förekomma, i varje fall ytterst sällan. Se dock anteckningen om viss sanering under punkten 3.4

Målningar förekommer på alla Fortums större objekt. Enligt uppgift av den tidigare nämnde företrädaren för företaget är de större objekten runt 150 i Farsta och Vantör församlingar. Antalet sådana byggnader i hela Stockholm är 2.200. Även SL har större objekt som är nedkladdade.

Här följer några exempel på sådana objekt.

Fortums byggnad i Sköndal nära Nynäsvägen och invid Ågesta Broväg

Fortums byggnad norr om Gubbängens tunnelbanestation utmed Herrhagsvägen

5 Offerskydd och sanering

För närvarande finns det enligt uppgift tre metoder av tekniskt skydd mot klotter och för klotter-sanering.

- träspaljé,
- tvåkomponent skydd – kraftig speciallack – som läggs på dörrar m.m. vid tillverkningen av dem och s.k. vaxning.

Speciallacken ger en stark och blank yta som inte lämpar sig för klotter och, om ytan ändå klottras, är den lätt att sanera. Den metoden berörs inte i det följande.

Utan endast träspaljé och vaxning.

5.1 Träspaljé

SL har på flera håll satt grova trästaket omedelbart intill en vägg utmed tunnelbanan – spalje av trä.- bl.a. vid tunnelbanestationerna Gubbängen och Sandsborg. Klottrarna använder av allt att döma inte sådana väggar för klotter. Någon gång förekommer vad som kallats kladd i det föregående. Men inte i större omfattning.

Andra har prövat samma metod, bl.a. en bostadsrättsförening i Farsta Centrum. Det gällde en putsad gavel till en garagelänga. Gaveln var alltid nerklottrad. Det hjälpte inte hur ofta väggen sanerades.

Sedan en spalje av trä tillkommit för mer än fem år sedan, har gaveln med spaljen inte vid något tillfälle utsatts för klotter.

SL:s byggnad vid Lingvägen mitt emot Söderledskyrkan

5.2 Vaxning

Företag som utför klottersanering erbjuder som regel s.k. vattenbaserad vaxning av ytor som ofta utsätts för klotter. Det görs i förebyggande syfte. Vaxade ytor är lätta att sanera.

Vaxning kan användas på ytor av trä, puts eller betong. Metoden brukar gå under beteckningen Offerskydd. Den lämpar sig inte för plåtskåp – förzinkade eller andra. Fortum använder därför enligt uppgift inte vaxning av sina kabelskåp. De större objekten förses numera med offerskydd eller annan behandling som underlättar en sanering.

Enligt uppgifter som lämnats av en företrädare³ för ett saneringsföretag är priset för sanering relativt högt om inte ytan är vaxad - i de fall vax är ett lämpligt offerskydd för ytan.

Saneringen av en vaxad yta är avsevärt lägre än för andra. Är det en yta, som är utsatt för klotter, leder saneringen med efterföljande vaxning till avsevärt lägre kostnader redan efter ett fåtal gånger enligt företrädarens uppgifter.

6 Överväganden

6.1 Fortsatt kartläggning

Den kartläggning av klotter i Farsta stadsdelsområde som kommenterats i denna rapport, har endast pågått under hösten 2004.

Kartläggningen i grannstödsprojektet bör i varje fall fortsätta under 2005, kanske längre om utvecklingen av klottret i närpolisområdet ger anledning till det – exempelvis minskad frekvens i vissa områden, ökningar i andra eller andra ändringar i utvecklingen som kan kräva nya ansatser – ansatser som inte nu kan föreslås eftersom det saknas underlag för det.

6.2 Breddad samverkan mellan fastighetsägare i utsatta områden

Redan nu finns det ett samarbete mellan fastighetsägare i fråga om bl.a. klotter. Det finns exempelvis inom HSB-rörelsen.

Men samarbetet i de frågor som avses här bör sannolikt intensifieras i vissa särskilt utsatta områden av Farsta stadsdelsområde. Där bör samarbetet mellan olika fastighetsägare breddas att omfatta alla fastighetsägare i det utsatta området. I varje fall bör alla inbjudas att delta i en första träff där frågorna om ett breddat samarbete tas upp till diskussion. Det är lämpligt att en fastighetsägare i området bjuder in till en sådan träff.

Det är inte sannolikt att alla områden som skulle behöva ett breddat samarbete av det slag som berörts här kommer att börja ett sådant samarbete inom den närmaste tiden. En sondering tyder dock på att ett antal fastighetsägare i centrala och södra Farsta är beredda att börja diskutera formerna för ett sådant samarbete. Det finns säkert även andra områden med fastighetsägare som är beredda att diskutera ett sådant samarbete.

6.3 Ett djärvt grepp?

Vid badstranden nedanför sporthallen med det offentliga badet vid Farsta Gård finns en större en byggnad nära stranden.

Långsidorna har målningar. De gjordes för många år sedan. Där förekommer en del seriefigurer i trevliga utföranden. Gavlarna har mörk träpanel. Målningarna har inte blivit nerkladdade av klotter. Inte heller byggnadens gavlar.

Byggnaden nära badstranden vid Farsta Gård. Byggnaden är relativt stor – runt 12 x 10 meter.

³ Stefan Larsson, e-postadress stefan.larsson@allremove.se

Fortum har flera stora objekt i Farsta närpolisområde. De är fullklottrade och försedda med olika målningar utan något inbördes sammanhang. Intrycket av det hela är just att det är fullklottrat. En sanering lär inte hjälpa. Den kommer sannolikt att följas av nytt klotter. Vad nu sagts om Fortums stora objekt gäller även SL:s stora objekt.

Med hänsyn till de goda erfarenheter som gjorts vid badet kan man med fog fråga sig om det inte är dags att göra ett ytterligare prov på andra objekt.

Ett av de större objekt som nämnts i det föregående ligger nära till hands. Den tidigare nämnda gruppen av samverkande fastighetsägare kan lämpligen ta upp den frågan med Fortum och SL. Ett första steg skulle dock kunna vara att denna rapport sänds till de bägge företagen.

Är de båda företagen eller någon av dem positiv till projektet, bör uppdrag att utföra målningen lämpligen ges till någon organisation för graffitientusiaster.

Blir några sådana prov lyckade, kan det efter en provotid bli dags att gå vidare med andra sådana objekt eller helt andra byggnader som nu är mer eller mindre fullklottrade.

Då skulle vidare vad som gjorts i Rågsved som berörts i en annan rapport om klotter kunna bilda utgångspunkt för nya ansatser.

Längre gående försök bör dock skjutas på framtiden till dess Fortum och SL besvarat frågan. Om svaret blir jakande, tar det säkert en tid innan det kan komma till utförande och innan litet erfarenhet vunnits.

Att ha många järn i elden samtidigt är dessutom mycket arbetskrävande. Det gäller att skynda – men att skynda långsamt.

7 Förslag

Mot den bakgrund som tecknats i denna rapport föreslås

- a) att kartläggningen fortsätter under 2005 så som föreslagits i rapporten,
- b) att rapporten sprids bland i första hand fastighetsägare⁴ och företagare i Farsta närpolisområde,
- c) att rapporten delges Fortum Posten och SL.

X

X

X

⁴Självfallet avses även tomträtthavare.